

Határozatok Tára

PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. február 1.¹

C-25/17. sz. ügy

**Tietosuojaalvattuutettu
kontra
Jehovan todistajat – uskonnollinen yhdyskunta**

(a Korkein hallinto-oikeus [legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A természetes személyek védelme a személyes adatok kezelése vonatkozásában – 95/46/EK irányelv – Hatály – A kizárólag személyes célból vagy háztartási tevékenység keretében végzett tevékenység fogalma – A vallási közösség tagjai által a házról házra járva végzett hitszónoki tevékenységük keretében gyűjtött és kezelt adatok – Vallásszabadság – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 10. cikke – A nyilvántartó rendszer fogalma – A személyesadat-kezelő fogalma”

1. A Jehova tanúi közösséget az uniós jog személyes adatok védelmére vonatkozó előírásainak hatálya alá kell-e vonni amiatt, hogy tagjainak a házról házra járva végzett hitszónoki tevékenységük végzése során esetlegesen feljegyzéseket kell készíteniük a beszélgetésük tartalmáról, és különösen az általuk meglátogatott személy vallási irányultságáról? Lényegében ez a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

2. A személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv² (12) preambulumbekzdéséből következik, hogy „a védelem elveit minden olyan személy által végzett személyesadat-feldolgozásra [helyesen: személyesadat-kezelésre] alkalmazni kell, akinek tevékenységére a közösségi jogszabályok vonatkoznak; mivel ki kell zárni a természetes személyek által végzett adatfeldolgozást [helyesen: adatkezelést], amennyiben azt kizárólag személyes vagy házi használatra, például levelezés, vagy címjegyzékek vezetése során végzik”.

3. A 95/46 irányelv (27) preambulumbekzdése értelmében „az egyének védelme az automatizált adatfeldolgozásra [helyesen: adatkezelésre] éppúgy vonatkozik, mint a manuális adatfeldolgozásra [helyesen: adatkezelésre]; [...] e védelem hatálya ténylegesen nem függhet az alkalmazott módszerektől, ellenkező esetben ez megkerüléshez vezethetne; [...] azonban az irányelv a manuális adatfeldolgozás

¹ Eredeti nyelv: francia.

² HL 1995. L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.

[helyesen: adatkezelés] tekintetében csak a nyilvántartó rendszerre terjed ki, a strukturálatlan adatállományra nem; [...] elsősorban a nyilvántartási rendszer tartalmát kell rendszerezni az egyénekhez kapcsolódó meghatározott szempontok szerint úgy, hogy az könnyű hozzáférést tegyen lehetővé a személyes adatokhoz; [...] a 2. cikk c) pontjában szereplő meghatározással összhangban, a személyes adatok rendszerezett csoportja összetevőinek meghatározására alkalmazott különböző szempontokat, továbbá az ezekhez való hozzáférésre vonatkozó különböző szempontokat az egyes tagállamok állapíthatják meg; [...] a meghatározott szempontok szerint nem rendszerezett iratok, illetve iratok csoportjai, és azok borítóoldalai semmilyen körülmények között nem tartoznak ezen irányelv hatálya alá”.

4. A 95/46 irányelv 2. cikkének szövege a következő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

- a) »személyes adat« az azonosított vagy azonosítható természetes személyre (»érintettre«) vonatkozó bármely információ; az azonosítható személy olyan személy, aki közvetlen vagy közvetett módon azonosítható, különösen egy azonosító számra vagy a személy fizikai, fiziológiai, szellemi [helyesen: mentális], gazdasági, kulturális vagy társadalmi identitására vonatkozó egy vagy több tényezőre történő utalás révén;
- b) »személyes adatok feldolgozása« (»feldolgozás«) [helyesen: »személyes adatok kezelése« (»kezelés«)] a személyes adatokon automatikus vagy nem automatikus módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, azaz gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, visszakeresés, betekintés [helyesen: lekérdezés], felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel révén, összehangolás vagy összekapcsolás, zárolás, törlés, illetve megsemmisítés;
- c) »személyesadat-nyilvántartó rendszer« (»nyilvántartó rendszer«) a személyes adatok bármely strukturált, funkcionálisan vagy földrajzilag centralizált, decentralizált vagy szétszórt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető;
- d) »adatkezelő« az a természetes vagy jogi személy, hatóság, intézmény vagy bármely más szerv, amely önállóan vagy másokkal együtt meghatározza a személyes adatok feldolgozásának [helyesen: kezelésének] céljait és módját; ha a célokat és módokat egy adott nemzeti vagy közösségi jogszabály határozza meg, az adatkezelőt vagy a kinevezésére vonatkozó külön szempontokat ez a nemzeti vagy közösségi jogszabály jelöli ki;
- e) »feldolgozó« az a természetes vagy jogi személy, hatóság, intézmény vagy bármely más szerv, amely személyes adatokat dolgoz fel az adatkezelő nevében;

[...]”.

5. A 95/46 irányelv 3. cikke kimondja:

„(1) Ezen irányelvet kell alkalmazni a személyes adatok részben vagy egészben automatizált módon való feldolgozására [helyesen: kezelésére], valamint azoknak a személyes adatoknak a nem automatizált módon való feldolgozására [helyesen: kezelésére], amelyek valamely nyilvántartási rendszer részét képezik, vagy amelyeket egy nyilvántartási rendszer részévé kívánnak tenni.

(2) Az irányelv nem alkalmazandó [helyesen: nem alkalmazható] az alábbi személyesadat-feldolgozásokra [helyesen: személyesadat-kezelésekre]:

- a közösségi jog hatályán kívül eső tevékenységek, mint például az Európai Unióról szóló szerződés V. és VI. címében megállapítottak, valamint a közbiztonsággal, a védelemmel, a nemzetbiztonsággal (beleértve az ország gazdasági jólétét is, ha a feldolgozási [helyesen: kezelési] művelet nemzetbiztonsági ügyre vonatkozik [helyesen: nemzetbiztonsági üggyel kapcsolatos]), továbbá a büntetőjog területén az állami tevékenységekkel kapcsolatos feldolgozási [helyesen: kezelési] műveletek,
- a természetes személy által kizárólag személyes célra vagy háztartási tevékenysége keretében végzett adatfeldolgozás [helyesen: adatkezelés].”

6. A 95/46 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „[a] tagállamok megtilthatják az olyan személyes adatok feldolgozását [helyesen: kezelését], amelyek a faji vagy etnikai hovatartozásra, a politikai véleményre, a vallási vagy világnézeti meggyőződésre, a szakszervezeti tagságra, az egészségi állapotra vagy a szexuális életre vonatkoznak”. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének d) pontja annak előírásával folytatja, hogy „az (1) bekezdés nem alkalmazható abban az esetben, ha [...] az adatfeldolgozás [helyesen: adatkezelés] valamely alapítvány, egyesület vagy bármely más nonprofit szervezet megfelelő biztosítékok mellett végzett törvényes tevékenysége keretében történik, politikai, világnézeti, vallási vagy szakszervezeti céllal, azzal a feltétellel, hogy a feldolgozás [helyesen: kezelés] kizárólag az ilyen szerv tagjaira, vagy olyan személyekre vonatkozik, akik azzal rendszeres kapcsolatban állnak a szerv céljainak megfelelően, és az adatok nem adhatók ki harmadik fél részére az érintettek hozzájárulása nélkül [...]”.

B. A nemzeti jog

7. A 95/46 irányelvet a finn jogba az 523/1999 henkilötietolaki (a személyes adatokról szóló 523/1999 törvény) ültette át.

8. A személyes adatokról szóló törvény 3. §-ának (3) bekezdése a személyesadat-nyilvántartó rendszert a következőképpen határozza meg: „a személyes adatok rendeltetésük miatt összetartozó bejegyzések által alkotott és teljes mértékben vagy részben automatizált adatkezelési eljárás útján kezelt, vagy kartotékként, jegyzékként, illetve ezekhez hasonló módon annak érdekében rendszerezett állománya, hogy bizonyos személyek könnyen visszakeressék az érintett adatokat, és elkerülhetők legyenek az észszerűtlen költségek”.

9. A személyes adatokról szóló törvény 11. §-a értelmében tilos a különleges adatok kezelése, amelyekhez a vallási meggyőződést leíró adatok is tartoznak. A személyes adatokról szóló törvény 12. §-a azonban előírja, hogy az ilyen adatok kezelése lehetséges, ha azokat – amennyiben az adatok a vallási meggyőződésre vonatkoznak – az e meggyőződéseket valló egyesületek vagy más szervezetek tevékenysége során gyűjtik, és ha az adatok az ezen egyesületek, illetve szervezetek tagjaira, vagy olyan személyekre vonatkoznak, akik ezen szövetségek vagy szervezetek céljainak megfelelően rendszeres kapcsolatban állnak azokkal, és ezek az adatok nem adhatók ki harmadik személy részére az érintettek hozzájárulása nélkül.

10. A személyes adatokról szóló törvény 44. §-a kimondja, hogy az adatvédelmi bizottság az adatvédelmi biztos kérelmére megtilthatja az e törvényt vagy a törvény alapján elfogadott előírásokat és rendelkezéseket sértő személyesadat-kezelést, és az érintettek számára elrendelheti a jogellenes tevékenység vagy mulasztás határidőn belüli megszüntetését.

II. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

11. 2013. szeptember 17-én a finn adatvédelmi bizottság (a továbbiakban: bizottság) határozatot hozott a Tietosuojavaltuutettu (adatvédelmi biztos, Finnország, az alapeljárás felperese) kérelmére, amelyben megtiltotta a Jehova tanúi vallási közösségnek (az alapeljárás alperese, a továbbiakban: közösség) a házról házra járva végzett hitszónoki tevékenység során történő személyesadat-gyűjtést vagy egyéb személyesadat-kezelést, amennyiben nem teljesülnek az személyesadat-kezelésnek a személyes adatokról szóló törvényben előírt feltételei. A bizottság ennél fogva megállapította, hogy a közösség és annak tagjai a személyes adatokról szóló törvény értelmében különleges személyes adatok kezelőjének minősül. A határozat előírta, hogy a közösségnek hat hónapon belül kell e határozatnak megfelelnie.

12. A közösség ezzel a határozattal szemben keresetet nyújtott be az elsőfokú bírósághoz, és arra hivatkozott, hogy a személyes adatokról szóló törvény értelmében vett, szigorúan személyes célok érdekében történő adatkezelésről van szó. 2014. december 18-i ítéletével ez a bíróság megsemmisítette a bizottság határozatát, megállapítva, hogy a közösség nem felelős jogellenes személyesadat-kezelésért.

13. Az adatvédelmi biztos fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, amelyben a 2014. december 18-i ítélet hatályon kívül helyezését kéri.

14. A közösség tagjainak tevékenységét a kérdést előterjesztő bíróság a következőképpen mutatja be. Hitszónoki tevékenységük során ezek a tagok házról házra járnak, és feljegyzéseket készítenek az olyan személyekkel való találkozásokról, akik általában ismeretlenek e tagok számára. Az adatokat emlékeztetőül, abból a célból gyűjtik, hogy azok hasznos információként szolgáljanak egy későbbi látogatáshoz. Az így meglátogatott személyeket, akiknek az adatait a közösség tagjainak feljegyzéseiben rögzítik, nem tájékoztatják erről a gyűjtésről, sem pedig a személyes adataik kezeléséről. Ezen adatokat jegyzetfüzetekben vagy jegyzetlapokon gyűjtik. Az érintett adatok a név, a cím és többek között a vallási meggyőződésről és a családi helyzetről folytatott beszélgetések tartalmának összefoglalása. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a hitszónoki tevékenységet a közösség szervezi oly módon, hogy feltérképezi a területeket, és az egyes részeket a tagok között igehirdetés céljából felosztja. A gyülekezetek nyilvántartásokat vezetnek a hitszónokokról, amely tartalmazza az általuk szétosztott kiadványok számát, valamint azt, hogy egy-egy tag mennyi időt fordított a hitszónoki tevékenységre.

15. A közösség már használt egy általa annak érdekében megjelentetett kiadványt, hogy a feljegyzéskészítésre vonatkozó utasításokat adjon.³ Az adatokat először űrlapokkal gyűjtötték, az ezek használatának a közösség általi ösztönzéssel az adatvédelmi biztos erre vonatkozó ajánlását követően felhagytak. Ezenkívül, a közösség gyülekezetei egy úgynevezett „tilalmi listát” vezetnek azokról a személyekről, akik azt kérték, hogy e közösség tagjai többet ne keressék fel őket. Az adatvédelmi biztos szerint úgy tűnik, hogy ez a lista megfelel a személyes adatokról szóló törvénynek.

16. Az adatvédelmi biztos a kérdést előterjesztő bíróság előtt arra hivatkozik, hogy a közösség tagjai által a hitszónoki tevékenységük során gyűjtött adatok nyilvántartó rendszert képeznek, mivel azonos a rendeltetésük, és azért jegyezték fel azokat, hogy a későbbi látogatásnál emlékeztetőül használhassák fel. Az egyéni feljegyzéskészítés útján megvalósított adatkezelést szigorúan a közösség irányítja és szervezi, amely tényleges ellenőrzést gyakorol az adatok gyűjtése és kezelése fölött. A közösséget és a tagjait, amennyiben azok a hitszónoki tevékenységük során egyénileg feljegyzéseket készítenek, együttesen „adatkezelőnek” kell tekinteni.

17. A közösség arra hivatkozik, hogy a hitszónoki tevékenység esetében – amelynek során adott esetben a tag feljegyzéseket készít – egyéni vallásgyakorlásról van szó. Az így készített feljegyzések tisztán személyes jellegűek. A feljegyzéskészítést és a gyűjtött adatok ezt követően történő esetleges kezelését a közösség lététől függetlenül végzik, amely semmilyen ellenőrzést nem gyakorol, ugyanakkor

³ A kérdést előterjesztő bíróság itt a Királyság – szolgálatunk tájékoztató lapban 2011. novemberben és 2012. júniusban közzétett két cikket említ.

azonban elismeri, hogy ajánlásokat fogalmaz meg és szellemi iránymutatást nyújt a tagjainak az igehirdetésben való részvételre vonatkozó kötelezettségével kapcsolatban. A tagok feljegyzéseit azonban nem továbbítják a közösségnek, amely azokhoz nem fér hozzá. Nincs olyan rendszer, amely az adatokat összesítené és amelyben keresést lehetne végezni. A közösség nem tudja azt, hogy mely tagjai készítene feljegyzéseket a látogatásaik során. Az adatgyűjtés csak olyan adatokra vonatkozik, amelyek hozzáférhetőek olyan nyilvános forrásokból, mint például a telefonkönyvek, és azokat megsemmisítik, ha már nem bizonyulnak hasznosnak. A kizárólag a tagok egyéni és személyes kezdeményezése alapján gyűjtött adatok nem képeznek nyilvántartó rendszert, és a közösség nem tekinthető személyesadat-kezelőnek. Ez egyébként a dán, a holland és a norvég hatóságok értékelése is, amely szerint az alapügyben szóban forgó tevékenység nem tartozik a személyes adatok gyűjtését és kezelését szabályozó nemzeti törvény hatálya alá, és nem is ellentétes ezzel a törvénnyel.

18. A kérdést előterjesztő bíróság szerint először is tehát a személyes adatokról szóló törvény hatályát kell meghatározni, amely a 95/46 irányelv hatályának felel meg.⁴ A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján úgy tűnik, hogy a személyes adatoknak a hitszónoki tevékenységhez hasonló vallási tevékenység keretében végzett gyűjtése és kezelése nem tartozik a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdésében foglalt kizárás hatálya alá, azonban továbbra is bizonytalanság áll fenn azon kérdést illetően, hogy a hitszónoki tevékenység a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése értelmében vett, kizárólag személyes célból vagy háztartási tevékenység keretében végzett tevékenységnek minősül-e. Ezen értékelés céljából a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy a 95/46 irányelv (12) preambulumbekkezdésében foglalt megállapítások milyen hatással járnak, amikor úgy tűnik, hogy a gyűjtött adatok szélesebb körűek lehetnek azon adatoknál, amelyeket hagyományosan egy címjegyzék összeállítása érdekében gyűjtenek, többek között mivel azok különlegesebbek lehetnek és azokat a tagok számára ismeretlen személyekről gyűjthetik, tekintettel továbbá a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (18) preambulumbekkezdésében⁵ tett pontosításra, és végül a közösség által betöltött szerepre. A kérdést előterjesztő bíróság azt feltételezi, hogy a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdése második francia bekezdése hatályának meghatározásához egyfelől a magánélet tiszteletben tartásához való alapvető jogot, másfelől pedig a vallásra vonatkozó ugyancsak alapvető szabadságot szükséges mérlegelni, amely utóbbinak a hitszónoki tevékenység az egyik kifejezési módja.

19. Másodsorban a kérdést előterjesztő bíróság kérdése a 95/46 irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében vett „nyilvántartó rendszer” fogalmára irányul, feltéve hogy ha az alapügyben szóban forgó tevékenység nem tartozik az említett irányelv 3. cikke (2) bekezdése második francia bekezdésének hatálya alá, ez utóbbi az érintett adatok automatizált kezelésének hiányában csak akkor alkalmazandó, ha ezeket az adatokat egy „nyilvántartó rendszer” tartalmazza. Ez a bíróság ebben az összefüggésben kiemeli a tagok feljegyzései által követett közös célt, vagyis azt, hogy a későbbi látogatás alkalmával emlékeztetőül legyenek felhasználhatók, és megkönnyítsék a személyek adatainak keresését.

20. Végül harmadsorban a kérdést előterjesztő bíróság végül arról kérdez, hogy a közösség önmagában vagy a tagjaival együtt tekinthető-e a 95/46 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében vett „adatkezelőnek”, miközben úgy tűnik, hogy tényleges ellenőrzést gyakorol a gyűjtési tevékenység fölött anélkül, hogy jelenleg léteznének tőle származó megbízások vagy írásos utasítások. Úgy tűnik, hogy az „adatkezelő” ezen fogalmát a Bíróság ítélkezési gyakorlata tágran határozza meg,⁶ és az ügyben eljáró

4 A kérdést előterjesztő bíróság ebben a tekintetben a következő ítéleteket idézi: 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596); 2003. május 20-i Österreichischer Rundfunk és társai ítélet (C-465/00, C-138/01 és C-139/01, EU:C:2003:294).

5 HL 2016. L 119., 1. o. E preambulumbekkezdés értelmében a rendelet nem alkalmazandó a természetes személy által „kizárólag személyes vagy otthoni tevékenység keretében végzett kezelésére, amely így semmilyen szakmai vagy üzleti tevékenységgel nem hozható összefüggésbe”. Először is kifejtem, hogy a 2016/679 rendelet – ahogyan azt annak 99. cikke előírja – csak 2018. május 25-től lesz alkalmazandó, emiatt az elemzésem a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésekben kifejezetten említett 95/46 irányelvre fog összpontosulni.

6 A kérdést előterjesztő bíróság itt a 2014. május 13-i Google Spain és Google ítéletet (C-131/12, EU:C:2014:317) említi.

bíróság – annak ellenére, hogy a közösség talán nem is férhet hozzá a gyűjtött adatokhoz – különösen kiemeli az ezen közösség által házról házra járva végzett hitszónoki tevékenység bátorító szerepét, valamint azt, hogy a tagjainak már korábban adott utasításokat az adatgyűjtésre vonatkozóan, és hogy ebből a célból űrlapokat adhatott oda nekik.

21. E körülmények között a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a Hivatalhoz 2017. január 19-én érkezett előzetes döntéshozatalra utaló határozatával az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a hatály tekintetében [a 95/46] irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első és második francia bekezdésében rögzített kivételeket, hogy a vallási közösség tagjai által a házról házra járva végzett hitszónoki tevékenységgel összefüggésben végzett személyesadat-gyűjtés és egyéb személyesadat-kezelés nem tartozik az irányelv hatálya alá? Milyen jelentőséggel bír az irányelv alkalmazhatóságának értékelése során egyrészt az, hogy a hitszónoki tevékenységet, amellyel összefüggésben az adatgyűjtésre sor kerül, a vallási közösség és annak gyülekezeti szervezik, másrészt pedig az, hogy ugyanakkor a vallási közösség tagjainak egyéni vallásgyakorlásáról is szó van?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a »nyilvántartó rendszer« fogalmának [a 95/46] irányelv 2. cikkének c) pontjában szereplő meghatározását az irányelv (26) és (27) preambulumbekzdésére tekintettel, hogy az első kérdés szerinti, házról házra járva végzett hitszónoki tevékenységgel összefüggésben nem automatizált módon gyűjtött személyes adatok összessége (név és cím, valamint egyéb lehetséges személyes adatok és jellemzések)
- a) azért nem képez ilyen nyilvántartó rendszert, mert nem minősül a személyes adatokról szóló finn törvény szerinti fogalom meghatározás értelmében vett kártotéknak vagy jegyzéknek, illetve a keresést szolgáló hasonló rendszerező rendszernek, vagy
- b) azért képez ilyen nyilvántartó rendszert, mert az adatokból azok rendeltetésére tekintettel a személyes adatokról szóló finn törvénynek megfelelően ténylegesen könnyen és észszerűtlen költségek nélkül előhívhatók a későbbi felhasználáshoz szükséges információk?
- 3) Úgy kell-e értelmezni [a 95/46] irányelv 2. cikkének d) pontjában szereplő »amely önállóan vagy másokkal együtt meghatározza a személyes adatok feldolgozásának [helyesen: kezelésének] céljait és módját« szövegrészt, hogy az a vallási közösség, amely olyan tevékenységet szervez, amelynek során személyes adatok gyűjtésére kerül sor (többek között a hitszónokok tevékenységi területének felosztása, az említett hitszónokok tevékenységének nyomon követése, és olyan személyekre vonatkozó nyilvántartások vezetése útján, akik nem szeretnék, hogy hitszónokok keressék fel őket), tagjainak e tevékenysége vonatkozásában személyesadat-kezelőnek tekinthető annak ellenére, hogy a vallási közösség arra hivatkozik, hogy csak az egyes hitszónokok férnek hozzá a feljegyzett információkhoz?
- 4) Úgy kell-e értelmezni [a 95/46] irányelv említett 2. cikkének d) pontját, hogy a vallási közösség csak akkor tekinthető adatkezelőnek, ha az adatgyűjtés általa történő irányítására szolgáló egyéb konkrét intézkedésekhez – például megbízásokhoz vagy írásbeli utasításokhoz – folyamodik, vagy elegendő, hogy a vallási közösség tényleges szerepet játszik tagjai tevékenységének irányításában?»

22. A jelen ügyben írásbeli észrevételeket az alapeljárás felperese, a finn, a cseh és az olasz kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő.

23. A Bíróság előtt 2017. november 28-án tartott tárgyaláson az adatvédelmi biztos, az alapeljárás alperese, a finn kormány, valamint a Bizottság adta elő szóbeli észrevételeit.

III. Elemzés

A. A Bíróság hatásköréről

24. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemre az jellemző, hogy az alapeljárás alperese határozottan vitatja az adatvédelmi biztos által megállapított és a kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott tényeket. A közösség azt állítja, hogy a Bíróságnak nem kellene elfogadnia azt, hogy a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság) által feltett kérdésekre a Meilicke ítélet⁷ alkalmazásával válaszol.

25. Emlékeztetőül, ebben az ügyben a Bíróság felidézte az előzetes döntéshozatali párbeszéd „játékszabályait”. Ekképpen, bár a Bíróság főszabály szerint köteles a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre választ adni – amely bíróság az egyetlen, amely az ügy tényállásáról közvetlen ismeretekkel rendelkezik, és amely ennél fogva a legalkalmasabb arra, hogy megítélje az előzetes döntéshozatalnak az ítéletének meghozatala szempontjából való szükségességét –, megvizsgálhatja a saját hatáskörét annak érdekében, hogy meggyőződjön arról, hogy az előzetes döntése ténylegesen nem az általános vagy hipotetikus kérdésekkel kapcsolatos tanácsadó vélemények megfogalmazásához, hanem a tagállamokban az igazságszolgáltatás működéséhez járul hozzá. A nemzeti bíróság feladata tehát az ügy tényállásának megállapítása oly módon, hogy az a Bíróság számára lehetővé tegye az összes olyan ténybeli és jogi elem megismerését, amely jelentőséggel bírhat az uniós jog tőle kért értelmezése szempontjából.⁸ A Meilicke ítéletben⁹ a Bíróság éppen úgy vélte, hogy egy hipotetikus problémával kapcsolatban kérték fel arra, hogy hozzon határozatot, anélkül hogy rendelkezett volna az elé terjesztett kérdések hasznos megválaszolásához szükséges ténybeli és jogi elemekkel, és az okafogyottságot állapította meg.

26. Az ezen ítélezési gyakorlatra történő hivatkozással az alapeljárás alperese nem hagyja figyelmen kívül azt, hogy az elv továbbra is az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések relevanciája okkal vélelmezhető, és hogy a Bíróság csak kivételes esetekben tagadhatja meg azok megválaszolását.¹⁰ Ugyanakkor a jelen ügyben a Bíróság elé terjesztett ügyiratban és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban nem mutatkoznak olyan hiányosságok, amelyek következtében a Bíróság túllépné a hatáskörének határait, ha úgy határozná, hogy választ ad a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre.¹¹ Minden esetben ez utóbbi bíróság feladata – amennyiben az a hatáskörébe tartozik –¹² a tényállás végleges megállapítása. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglalt tényállás minden esetre teljes mértékben elegendő ahhoz, hogy a Bíróság az ügy teljes ismeretében határozzon.¹³

7 1992. július 16-i ítélet (C-83/91, EU:C:1992:332).

8 Lásd: 1992. július 16-i Meilicke ítélet (C-83/91, EU:C:1992:332, 26. pont).

9 1992. július 16-i ítélet (C-83/91, EU:C:1992:332).

10 Lásd: 1998. június 18-i Corsica Ferries France ítélet (C-266/96, EU:C:1998:306, 27. pont); 2006. szeptember 28-i Gasparini és társai ítélet (C-467/04, EU:C:2006:610, 44. pont); 2011. október 20-i Interedil ítélet (C-396/09, EU:C:2011:671, 23. pont).

11 Lásd ezzel ellentétben: 1992. július 16-i Meilicke ítélet (C-83/91, EU:C:1992:332, 33. pont).

12 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis legfelsőbb bíróság, amelynek az elsőfokú bíróság által megállapított tények feletti felülvizsgálata korlátozott lehet.

13 Ebben a tekintetben az alapeljárás alperesének állításával ellentétben a jelen ügyet nem lehet a Benedetti ítélet (1977. február 3-i ítélet [52/76, EU:C:1977:16]) alapjául szolgáló ügygel összehasonlítani, amely utóbbira a tényekkel kapcsolatos részletes adatok és megállapítások krónikus hiánya jellemző (lásd: 1977. február 3-i Benedetti ítélet [52/76, EU:C:1977:16, 10., 14., 16., 19. és 22. pont]), és így az megakadályozta a Bíróságot abban, hogy feladatát megfelelően és hasznosan lássa el. Ezenkívül nem kétséges, hogy az alapeljárás alperese az alapjogvitában félnek minősül, és hogy kifejtette álláspontját, mivel ő maga fordult az elsőfokú bírósághoz, amely – emlékeztetek rá – helyt adott a keresetének (ezzel ellentétben lásd: 1977. február 3-i Benedetti ítélet [52/76, EU:C:1977:16, 12. pont]).

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

1. Az első kérdésről

27. Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arról kíván meggyőződni, hogy a Jehova tanúi közösség tagjainak tevékenysége kivonható-e a 95/46 irányelv szabályainak alkalmazása alól először is ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdése alapján. Az alapeljárás alperese e tekintetben azt állítja, hogy az alapügyben szóban forgó tevékenység, amely kapcsolatban van a vallásszabadsággal és a vallásos meggyőződés személyes és békés kifejezésével, e kizárás hatálya alá tartozik. Másfelől a kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést teszi fel, hogy e tevékenység kizárható-e a 95/46 irányelv hatálya alól annak 3. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése alapján, amely kizárja az irányelv hatálya alól „a természetes személy által kizárólag személyes célra, vagy háztartási tevékenysége keretében”¹⁴ végzett személyes adat-kezelést.

a) A hitszónoki tevékenység nincs kizárva a 95/46 irányelv hatálya alól ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdése alapján

28. A 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdése előírja, hogy nem tartoznak a 95/46 irányelv hatálya alá „a közösségi jog hatályán kívül eső tevékenységek, mint például az Európai Unióról szóló szerződés V. és VI. címében megállapítottak, valamint a közbiztonsággal, a védelemmel, a nemzetbiztonsággal (beleértve az ország gazdasági jólétét is, ha a feldolgozási [helyesen: az adatkezelési] művelet nemzetbiztonsági ügyre vonatkozik [helyesen: nemzetbiztonsági üggyel kapcsolatos]), továbbá a büntetőjog területén az állami tevékenységekkel kapcsolatos feldolgozási [helyesen: adatkezelési] műveletek”. Az alapeljárás alperesének álláspontja lényegében az, hogy a hitszónoki tevékenység – amelynek keretében sor került azon személyek adatainak gyűjtésére és kezelésére, akiknél a közösség tagjai látogatást tettek – olyan tevékenység, amely e rendelkezés alapján nem tartozik az uniós jog hatálya alá.¹⁵ Az olasz kormány az érvelését – annak érdekében, hogy ugyanarra a következtetésre jusson, mint az alapeljárás alperese – az EUMSZ 17. cikkre alapítja, amely a tagállamok számára kizárólagos hatáskört biztosít a vallási szervezetek szabályozására.

29. Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélezési gyakorlatából következik, hogy a 95/46 irányelv alkalmazási körét „nagyon szélesen” határozza meg, nem téve függővé a védelmet biztosító szabályok alkalmazását attól a kérdéstől, hogy az adatkezelés ténylegesen kapcsolatban áll-e a tagállamok közötti szabad mozgással.¹⁶ Egyébként a Bíróság emlékeztetett arra is, hogy az irányelv a hatályát illetően a 3. cikkében előírtakhoz képest semmilyen további korlátozásról nem rendelkezik.¹⁷ A 95/46 irányelv által követett azon célra tekintettel, hogy biztosítsa a természetes személyek alapvető jogainak és szabadságainak, különösen a személyes adatok kezelése tekintetében a magánélet tiszteltben tartásához való jognak a magas szintű védelmét,¹⁸ e védelem megköveteli, hogy „a személyes adatok védelme alóli kivételek és e védelem korlátozásai a feltétlenül szükséges határokon belül maradjanak”.¹⁹ A 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdését minden eltérést engedő szabályhoz hasonlóan megszorítóan kell értelmezni.

¹⁴ Kiemelés tőlem.

¹⁵ Azon bizonyítás alátámasztása érdekében, amely szerint a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdése nemcsak az EUSZ V. és VI. címében foglalt tevékenységeket zárja ki, hanem tágabb értelemben minden olyan tevékenységet, amely nem tartozik az uniós jog hatálya alá, az alapeljárás alperese a 2016/679 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének szövegére támaszkodik. Mindazonáltal számomra úgy tűnik, hogy a 2016/679 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének a) pontjában foglalt pontosítás inkább felesleges, mivel semmilyen uniós jogszabály sem alkalmazható az uniós jog hatályán kívül.

¹⁶ 2003. május 20-i Österreichischer Rundfunk és társai ítélet (C-465/00, C-138/01 és C-139/01, EU:C:2003:294, 43. pont).

¹⁷ 2008. december 16-i Satakunnan Markkinapörssi és Satamedia ítélet (C-73/07, EU:C:2008:727, 46. pont).

¹⁸ Lásd: 2014. május 13-i Google Spain és Google ítélet (C-131/12, EU:C:2014:317, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat); 2014. december 11-i Rynes ítélet (C-212/13, EU:C:2014:2428, 27. pont); 2017. március 9-i Manni ítélet (C-398/15, EU:C:2017:197, 37. pont).

¹⁹ 2014. december 11-i Rynes ítélet (C-212/13, EU:C:2014:2428, 28. pont). Lásd továbbá: 2015. október 6-i Schrems ítélet (C-362/14, EU:C:2015:650, 92. pont).

30. A Bíróság ezenkívül megállapította, hogy „[a] 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdésében példálózó jelleggel említett tevékenységek [...] minden esetben az állam vagy az állami hatóságok sajátos tevékenységei, és nem tartoznak a magánszemélyek tevékenységei közé”²⁰. Ezt követően kifejtette, hogy ezek a tevékenységek „az említett rendelkezésben előírt kivétel hatályát hivatottak meghatározni úgy, hogy e kivétel csak az ott így kifejezetten említett vagy ugyanezen kategóriába tartozónak tekinthető tevékenységekre alkalmazható (*ejusdem generis*)”.²¹

31. Mindenekelőtt a Bíróság egy svédországi plébánián végzett olyan hitoktatói tevékenységre vonatkozó ügyben, amely egy, a konfirmációjuk előkészítését végző, egyházkerülethez tartozó hívők számára információkat nyújtó internetes oldal létrehozásából állt, megállapította, hogy „az olyan jótékonyági vagy vallásos tevékenységek, mint amelyeket [azon alapeljárás felperese] végzett, nem felelnek meg a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdésében említett tevékenységeknek, és így nem tartoznak e kivétel alá”.²² Bár Tizzano főtanácsnok az ezen ügyre vonatkozó indítványában az ellenkezőjét állította, azt nem azért tette, mert az az összefüggés, amelyben az alapeljárás alperese a tevékenységét kifejtette, vallási jellegű volt, hanem a haszonszerzési cél, a határon átnyúló elem és mindennemű munkaviszony hiánya, másképpen megfogalmazva a Szerződésben az említett tevékenység tekintetében biztosított alapvető szabadságok gyakorlásával való mindennemű kapcsolat hiánya miatt.²³ A Lindqvist ítélettel²⁴ a Bíróság nemcsak azt mondta ki, hogy a 95/46 irányelv által követett alapvető célra tekintettel az említett irányelv alkalmazása előtt nem szükséges megvizsgálni azt, hogy az érintett tevékenység érinti-e közvetlenül a tagállamok közötti szabad mozgást,²⁵ hanem legalábbis implicit módon azt is elismerte, hogy az alapeljárás felperesének tevékenysége, amely a vallásszabadságának teljes körű gyakorlásába illeszkedett, inkább a „magánszemélyek tevékenységének” körébe tartozott, nem pedig „az állam vagy az állami hatóságok sajátos tevékenységei” körébe,²⁶ ez utóbbiak tartoznak csak a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdésében előírt kizárás hatálya alá.

32. Az EUMSZ 17. cikknek a Lisszaboni Szerződés általi beillesztése jelent-e olyan új elemet, amely befolyásolhatja a Bíróság által a Lindqvist ítéletben adott értelmezést?²⁷

33. Nem hiszem.

34. Ebben a tekintetben hasznos emlékeztetni arra, hogy amikor a Bíróság ezt az ítéletet meghozta, a figyelmét már szükségszerűen felkeltette az, hogy az alapjogvitában egy vallási tevékenységről volt szó. A Bíróság egyébként nem hagyta figyelmen kívül az egyházak és a világnézeti szervezetek jogállásáról szóló, az Amszterdami Szerződés záróokmányához csatolt 11. nyilatkozatot,²⁸ amelynek értelmében az Unió már vállalta, hogy tiszteletben tartja és nem csorbítja a tagállamok egyházai, vallási szövetségei vagy közösségei nemzeti jogban rögzített jogállását. Nehéz lenne azt állítani, hogy a jogalkotó a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdése alapján ki kívánta zárni ezen irányelv hatálya alól a magánszemélyeknek a vallásszabadsággal összefüggésben kifejtett tevékenységeit, miközben néhány rendelkezéssel arrébb különös szabályozást állapított meg a valamely vallási szervezet által végzett adatkezelésre.²⁹ Azzal a kifogással azonban lehet élni, hogy a 95/46 irányelv az Amszterdami Szerződés záróokmányához csatolt 11. nyilatkozatnál korábban született. Ugyanakkor az EUMSZ 17. cikknek a Szerződésbe történő beillesztése ellenére – amelyre a 2016/679 rendelet

20 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596, 43. pont).

21 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596, 44. pont).

22 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596, 45. pont).

23 Lásd: Tizzano főtanácsnok Lindqvist ügyre vonatkozó indítványa (C-101/01, EU:C:2002:513, 36. és azt követő pontok, valamint 44. pont).

24 2003. november 6-i ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596).

25 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596, 42. pont).

26 A Bíróság által a 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596) 43. pontjában alkalmazott kifejezések szerint.

27 2003. november 6-i ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596).

28 HL 1997. C 340., 133. o.

29 Lásd a 95/46 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének d) pontját.

(165) preambulumbekzdése lényegében emlékeztetett – el kell ismerni, hogy az uniós jogalkotó fenntartotta ezt az irányvonalat, és nem látott ellentmondást egyfelől a vallási közösségek tagállamok által meghatározott jogállásának elismerése, másfelől pedig az ugyanezen közösségek általi adatkezelésnek egy különös szabályozás hatálya alá vonásának megerősítése között.³⁰ Mindenesetre nehezen tudom elképzelni, hogy a vallási tevékenységeknek – legalábbis az alapügyben szóban forgóhoz hasonló vallási tevékenységeknek – a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első francia bekezdésének hatálya alól történő kizárása valamilyen veszélyt jelentene a vallási közösségek tagállamok által meghatározott „jogállására”.³¹

35. Ennélfogva az alapügyben szóban forgó tevékenység nem tartozik a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdésében előírt kizárás hatálya alá.

b) A hitszónoki tevékenység nincs kizárva a 95/46 irányelv hatálya alól ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése alapján

36. Szó szerinti értelemben véve a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése előírja, hogy ez az irányelv nem alkalmazandó a „természetes személy által kizárólag személyes célra, vagy háztartási tevékenysége keretében végzett” adatkezelésre.³²

37. Mindenekelőtt el kell utasítani az alapeljárás alperese által a tárgyaláson javasolt azon értelmezést, amely szerint az e rendelkezésben foglalt tevékenység azon jellegét, hogy azt személyes célból, vagy háztartási tevékenység keretében végzik, azon személy szemszögéből kell vizsgálni, akinek az adatait gyűjtik. Mivel a vallási közösség hitszónok tagjai a „meglátogatott” személyekhez házhoz mennek, a szóban forgó tevékenység szükségszerűen háztartási tevékenység keretében végzett tevékenységnek minősül. Ezt a megközelítést a Bíróság sosem követte annak vizsgálata során, hogy egy tevékenység a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése értelmében „személyes célra, vagy háztartási tevékenység keretében végzett” tevékenység-e, mivel *mindig is* azon személy szemszögét vették figyelembe, aki a személyes adatokat gyűjti vagy tágabb értelemben kezeli.³³

38. Végül emlékeztetni kell arra, hogy a 95/46 irányelv hatálya alóli, az ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdése első francia bekezdésében foglalt kivétel szükségszerűen megszorító értelmezésére vonatkozó fenti megállapítás³⁴ érvényes a második francia bekezdés értelmezése tekintetében is.

39. Egyébként a Bíróság ítélezési gyakorlatából következik, hogy a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdése második francia bekezdésének hatályát hasznosan világíthatja meg az irányelv (12) preambulumbekzdése, amely – a természetes személy által kizárólag személyes célból vagy háztartási tevékenysége keretében végzett adatkezelésre vonatkozó példaként – megemlíti a levelezést és a címjegyzékek vezetését.³⁵ Ennélfogva „[e]zt a kivételt úgy kell tehát értelmezni, hogy az kizárólag a magánszemélyek magán- vagy családi élete keretébe tartozó tevékenységekre vonatkozik”,³⁶ azaz „ha azt kizárólag az adatkezelést végző személy személyes, illetve otthoni tevékenységi körében végzik”.³⁷

30 Lásd a 2016/679 rendelet 9. cikke (2) bekezdésének d) pontját, valamint e rendelet 91. cikkét, amely kifejezetten előírja azt, hogy a vallási szervezeteket egy független hatóság ellenőrzése alá kell vonni az adatvédelemmel kapcsolatos előírások tiszteletben tartása tekintetében.

31 Itt meg kell jegyezni, hogy a vallással kapcsolatos cselekmények főszabály szerint önmagukban nem kerülnek ki az uniós jog hatóköréből, ez utóbbi, hogy csak ezen példákat említsük, érvényesül az egyéneket a munkahelyükön megillető hit szabadságának és a vallásos meggyőződés szabad kifejezésének védelme értelmében (lásd legutóbb: 2017. március 14-i Bougnaoui és ADDH ítélet [C-188/15, EU:C:2017:204]; 2017. március 14-i G4S Secure Solutions ítélet [C-157/15, EU:C:2017:203]), vagy az egyházak tevékenységeinek a versenyjogi szabályok hatálya alá vonása értelmében, amikor e tevékenységek nem szigorúan vallási célúak (lásd: 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet [C-74/16, EU:C:2017:496, 43. pont]).

32 Kiemelés tőlem.

33 Lásd: 2014. december 11-i Ryneš ítélet (C-212/13, EU:C:2014:2428, 31. és 33. pont).

34 Lásd a jelen indítvány 29. pontját.

35 Lásd: 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596, 46. pont); 2008. december 16-i Satakunnan Markkinapörssi és Satamedia ítélet (C-73/07, EU:C:2008:727, 43. pont).

36 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596, 47. pont).

37 2014. december 11-i Ryneš ítélet (C-212/13, EU:C:2014:2428, 31. pont).

A Bíróság megállapítja, hogy nyilvánvalóan nem erről van szó „a személyes adatok interneten való közzétételét jelentő olyan [adatkezelés] esetében, amely során ezen adatok meghatározatlan számú személy számára válnak hozzáférhetővé”³⁸, illetve „[amelynek] célja a gyűjtött adatok meghatározatlan számú személlyel való megismertetése”³⁹. Ennélfogva semmilyen olyan tevékenységet, amely az „adatkezelést végző személy magánszféráján kívülre irányul”, nem lehet a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése szerinti kizárólag személyes célból vagy háztartási tevékenység keretében végzett tevékenységnek tekinteni.⁴⁰

40. A kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróságnak bemutatott tényekből következik, hogy a hitszónoki tevékenység – amelynek során állítólagosan sor kerül a meglátogatott személyek személyes adatainak gyűjtésére – legalábbis túllép azon személy otthoni tevékenységi körén, aki az adatokat kezeli, mivel a hitszónoki tevékenységet jellegénél fogva a főszabály szerint ismeretlen, a hitszónok hitét nem valló személyekkel történő kapcsolatfelvétel jellemzi. A hitszónoki tevékenység – például a címjegyzék vezetésével ellentétben – szükségszerűen „összeütközést” okoz az otthoni és a családi életközösségen kívül álló szférával való. A gyűjtött adatok – amelyek a 95/46 irányelv értelmében vett megerősített védelemben részesülő adatokat foglalnak magukban –⁴¹ jellege is a 95/46 irányelv (12) preambulumbekkezdésében említett példától való egyértelmű elhatárolást szorgalmaz.

41. Ugyanezen tényekből következik az is, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés szövege által a hitszónoki tevékenység megszervezésével kapcsolatban a vallási közösségre és a gyülekezeteire ruházott szerep szükségszerűen azon következtetés levonásához vezet, hogy a hitszónoki tevékenységet végző személyeknek nemcsak az otthoni, hanem a személyes tevékenységi körén is túllépnek.

42. A hitszónoki tevékenység közösségi dimenziójára,⁴² valamint arra tekintettel, hogy ez szükségszerűen magában foglalja azt, hogy az adatokat ebben az összefüggésben kezelő személy kilép a magán- és a családi szférájából azért, hogy az otthonukban olyan személyekkel találkozzon, akik nem tartoznak a belső körébe, a vallási közösség tagjai által a házról házra járva végzett hitszónoki tevékenység keretében történő személyesadat-gyűjtés és -kezelés nem zárható ki a 95/46 irányelv hatálya alól annak 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében.

38 2003. november 6-i Lindqvist ítélet (C-101/01, EU:C:2003:596, 47. pont).

39 2008. december 16-i Satakunnan Markkinapörssi és Satamedia ítélet (C-73/07, EU:C:2008:727, 44. pont).

40 2014. december 11-i Ryneš ítélet (C-212/13, EU:C:2014:2428, 33. pont). Itt meg kívánom jegyezni, hogy különösen sajnálatra méltónak találok a 2016/679 rendelet (18) preambulumbekkezdése alapján keletkezett zavart, amelynek értelmében a személyes vagy otthoni tevékenység „így semmilyen szakmai vagy üzleti tevékenységgel nem hozható összefüggésbe”, amely preambulumbekkezdés alapján azt lehet érteni, hogy amikor egy tevékenység sem szakmai, sem pedig üzleti, az szükségszerűen személyes, illetve otthoni, következésképpen kikerül a rendelet hatálya alól. Egy ilyen értelmezés egyértelműen veszélyeztetné az uniós jogban előírt védelmi szintet, amennyiben az mindennemű önkéntes tevékenységet kizár például a 2016/679 rendelet hatálya alól.

41 Lásd a 95/46 irányelv 8. cikkének (1) bekezdését.

42 Kifejtem, hogy teljes mértékben egyetértek az alapeljárás alperesének a Bíróság előtti tárgyaláson bemutatott álláspontjával, amely szerint a vallási közösség tagjai önkéntes alapon, adott esetben egy olyan isteni parancsra végeznek hitszónoki tevékenységet, amelyért a közösség és a gyülekezetek nem felelősek, mivel a hitszónoki tevékenység teljes mértékben létezik közösségi struktúra nélkül. Ugyanakkor a vita tárgyát nem ez képezi, mivel ilyen struktúra jelenleg éppen hogy fennáll, és a hitszónoki tevékenységet a kérdést előterjesztő bíróság által végzett ténybeli értékelés alapján elősegíti, ösztönzi és szervezi.

Egyébként a szóban forgó tevékenység minősítése tekintetében példaként szolgálhat Tizzano főtanácsnok Lindqvist ügyre vonatkozó indítványa (C-101/01, EU:C:2002:513), amely kizárta, hogy az alapeljárás felperesének hitoktatói tevékenysége a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdése második francia bekezdésének hatálya alá tartozhat többek között azzal az indokkal, hogy ez a tevékenység „erős társadalmi jelentéstartalmat” hordoz a gyülekezeti közösségen belül (lásd az említett indítvány 34. pontját). Egyetértek a főtanácsnok azon implicit véleményével, hogy a vallási közösség nem jelenti a tagjai magán- vagy otthoni szférájának kiterjesztését valamennyi vallási választás nagymértékben intim jellege ellenére.

43. Egy ilyen értelmezés teljes mértékben megfelel a 95/46 irányelv hatálya alóli eltérések szigorú értelmezésére, valamint ez utóbbiaknak a feltétlenül szükséges mértékre való korlátozására vonatkozó követelményeknek, és teljes mértékben kitart az ezen irányelv által követett azon célkitűzés mellett, hogy biztosítani kell a természetes személyek alapvető jogainak és szabadságainak, különösen a személyes adatok kezelése tekintetében a magánélet tisztelőben tartásához való jognak a magas szintű védelmét.⁴³

44. Ugyanakkor azt még ellenőrizni kell, hogy az ilyen értelmezés nem sérti-e a többi alapvető jogot, amellyel a magánélet és a személyes adatok védelmét össze kell egyeztetni,⁴⁴ valamint hogy egyensúlyt teremt-e ezen védelem és a vallásszabadság között, amelynek a hitszónoki tevékenység szabadsága az egyik velejárója. Bár a Bíróság eddig azt mondta ki, hogy a 95/46 irányelv rendelkezéseit szükségszerűen az Európai Unió Alapjogi Chartájában⁴⁵ (a továbbiakban: Charta) foglalt alapvető jogok alapján kell értelmezni, és kizárólag ez utóbbi 7. és 8. cikkét említette,⁴⁶ a Charta többi rendelkezésének tisztelőben tartása azonban ugyanolyan nyilvánvaló.

45. Így a Charta 10. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „[m]indenkinek joga van a [...] vallásszabadsághoz. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben, istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatását”. A Charta 10. cikkéhez fűzött magyarázat⁴⁷ kifejti, hogy ez a jog megfelel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 9. cikkében biztosított jognak, és hogy a Charta 52. cikkének (3) bekezdésével összhangban azzal tartalma és terjedelme is megegyező. Ennélfogva, a vallásszabadság csak az EJEE 9. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek mellett korlátozható, azaz minden korlátozást törvényben kell meghatározni, és azoknak egy demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, közegészség vagy az erkölcsök, illetőleg mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükségesnek kell lenniük.

46. Az EJEE 9. cikkének (2) bekezdéséből levonható első tanulság az, hogy ellentétben azzal az eredménnyel, amelyre az alapeljárás alperese az érvelése alapján jut, a vallásszabadság és annak velejárója, a hitszónoki tevékenység, bár alapvetőek, nem alkotnak egyfajta „mindenek felett álló, alapvető jogot”, amely a hierarchiában a többi jog fölött áll és semmilyen korlátozásnak nem lehet alávetni. Ennélfogva a hitszónoki tevékenység szabadságának és a magánélet védelmének összeegyeztetése nemcsak lehetséges, hanem szükséges is a „mások jogainak és szabadságainak védelme” érdekében, ahogyan azt ez a rendelkezés előírja.

47. A vallásszabadsággal kapcsolatban az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) megállapította, hogy bár „a belső meggyőződéshez tartozik, magában foglalja a vallásnak a mind egyénileg, mind a magánéletben, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, valamint az ugyanezen hitet vallókkal együttesen való kifejezésre juttatását. Egyébként az [EJEB]-nek már volt alkalma arra, hogy az [EJEE] 9. cikke alapján negatív jogokat biztosítson, többek között a negatív vallásszabadságot és a negatív vallásgyakorlást”.⁴⁸

43 Lásd: 2014. május 13-i Google Spain és Google ítélet (C-131/12, EU:C:2014:317, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2017. március 9-i Manni ítélet (C-398/15, EU:C:2017:197, 37. pont).

44 Analógia útján lásd: 2008. december 16-i Satakunnan Markkinapörssi és Satamedia ítélet (C-73/07, EU:C:2008:727, 53. pont).

45 HL 2007. C 303., 1. o.

46 Lásd: 2014. december 11-i Ryneš ítélet, C-212/13 (EU:C:2014:2428, 29. pont); 2017. március 9-i Manni ítélet (C-398/15, EU:C:2017:197, 39. pont). A Chartát megelőző időszakot illetően lásd: 2003. május 20-i Österreichischer Rundfunk és társai ítélet (C-465/00, C-138/01 és C-139/01, EU:C:2003:294, 68. pont).

47 HL 2007. C 303., 17. o.

48 EJEB, 2008. február 21., Alexandridis kontra Görögország (CE:ECHR:2008:0221JUD001951606, 32. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48. Ugyanakkor számomra úgy tűnik, hogy a házról házra járva végzett hitszónoki tevékenység szigorú értelemben véve nem veszélyezteti a vallásszabadságnak az EJEB által meghatározott negatív aspektusát. Hozzáteszem, hogy véleményem szerint a hitszónoki tevékenység szabadságának nem lehet negatív aspektusa, mivel ez utóbbi szükségszerűen az azon személy meggyőzésére való törekvést foglalja magában, akinek a hite nem azonos az övével vagy aki egyáltalán nem vallásos. Ha szabad így fogalmaznom, a hitszónoki tevékenység szabadsága szükségszerűen magában foglalja egy „célközönség” létét, amelynek – az EJEE 9. cikke, a Charta 10. cikkének (1) bekezdése, valamint a vallás megváltoztatásának szabadsága által egyaránt védelemben részesített, szóban forgó szabadság és annak lehetséges következménye lényegének kiüresítése nélkül – nem lehet elismerni az ahhoz való negatív jogát, hogy neki ne prédikáljanak, ne próbálják őt megtéríteni.⁴⁹

49. Számomra úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott, házról házra járva végzett hitszónoki tevékenység az EJEB által meghatározott korlátokat sem sérti, amely csak a visszaélészerű⁵⁰ vagy tisztességtelen térítést tiltja.⁵¹

50. Ahhoz, hogy a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdése második francia bekezdésének a jelen indítvány 42. pontjában javasolt értelmezését az EJEE 9. cikkének és ennél fogva a Charta 10. cikke (1) bekezdésének figyelembevétele módosítsa, meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó tevékenység tekintetében az említett irányelv szabályai tiszteletben tartásának előírása a hitszónoki tevékenység szabadságába való aránytalan beavatkozást jelent. Ugyanakkor a jelenlegi esetben nehéz azonosítani egy ilyen beavatkozást, mivel a feljegyzések készítése és azoknak a vallási közösségen belüli továbbítása a hitszónoki tevékenységnek egyáltalán nem velejárója. Feltéve azonban, hogy egy ilyen beavatkozás megállapítására sor kerül, azt kellene még ellenőrizni, hogy azt törvény írja-e elő, illetve hogy az egy demokratikus társadalomban a mások jogainak és szabadságainak védelmére irányuló cél eléréséhez szükséges-e. Márpedig a 95/46 irányelv előírásai tiszteletben tartásának szükségessége által okozott, feltételezett beavatkozást jogszabály írja elő, amennyiben azt éppen a 95/46 irányelv írja elő, és az a fentiekben említett okok miatt egy demokratikus társadalomban mások jogainak, különösen a meglátogatott személyek magánélethez való jogának és személyes adatainak védelméhez való jogának védelme érdekében szükséges.

51. Ennél fogva a Charta 10. cikkének (1) bekezdésén alapuló védelem nem olyan jellegű, hogy cáfolná azt a megállapítást, amely szerint a közösség tagjainak házról házra járva végzett hitszónoki tevékenysége nem minősül a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése értelmében vett, kizárólag személyes vagy háztartási tevékenység keretében végzett tevékenységnek.

52. Ezen megfontolásokra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló, házról házra járva végzett hitszónoki tevékenység nem minősül a 95/46 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése értelmében vett, kizárólag személyes célból vagy háztartási tevékenység keretében végzett tevékenységnek.

49 Lásd: EJEB, 1993. május 25., Kokkinakis kontra Görögország (CE:ECHR:1993:0525JUD001430788, 31. §).

50 EJEB, 1993. május 25., Kokkinakis kontra Görögország (CE:ECHR:1993:0525JUD001430788), 48. §: „Először is meg kell különböztetni a keresztény tanúbizonyságot a visszaélészerű térítéstől: az első az igazi igehirdetésnek felel meg, amelyet egy, az Egyházak Világtanácsa keretében 1956-ban készített jelentés »alapvető misszióknak«, és »minden keresztény ember és minden egyház felelősségének« tekint. A második a korrupciót, illetve a deformációt jelenti. Olyan tevékenységekben nyilvánulhat meg, mint amelyek – ugyanezen jelentés szerint – »a [valamely] egyházhoz való csatlakozás érdekében anyagi vagy szociális előnyök [nyújtásából], illetve bajban vagy szükségben lévő személyekre történő jogtalan nyomásgyakorlásból állnak«, amelybe akár az erőszak vagy az »agymosás« is beletartozik; általánosabb értelemben véve nem egyeztethető össze más személy gondolati, lelkiismereti és vallásszabadságával.»

51 EJEB, 1998. február 24., Larissis és társai kontra Görögország (CE:ECHR:1998:0224JUD002337294) 45. §: „Az [EJEB] először is kiemeli, hogy bár a vallásszabadság mindenek felett áll, ezenkívül többek között magában foglalja »a vallás kifejezésének« szabadságát, ideértve a rokon meggyőzésének megkísérléséhez való jogot, például »oktatás« útján [...]. A 9. cikk azonban nem véd minden, valamely vallás vagy hit által motivált vagy inspirált aktust. Ennél fogva nem védi az olyan tisztességtelen térítést, mint amilyen a valamely egyházhoz való csatlakozás érdekében anyagi vagy szociális előnyök nyújtásából, vagy a jogtalan nyomásgyakorlásból álló tevékenység.»

2. A második kérdéstről

53. A kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés szintén arra kéri a Bíróságot, hogy a 95/46 irányelv hatályával foglalkozzon, ez alkalommal a 3. cikke (1) bekezdésének szemszögéből, amely kimondja, hogy ezt az irányelvet „kell alkalmazni a személyes adatok [...] feldolgozására [helyesen: kezelésére], [...] amelyek valamely nyilvántartási rendszer részét képezik, vagy amelyeket egy nyilvántartási rendszer részévé kívánnak tenni”. Mivel kétségtelennek tűnik, hogy a közösség tagjai által gyűjtött adatok kezelése még részben sem automatizált, a 95/46 irányelv csak egy, a 95/46 irányelv 2. cikkének c) pontja által a következőképpen meghatározott nyilvántartó rendszer létezése esetén alkalmazandó: „a személyes adatok bármely strukturált, funkcionálisan vagy földrajzilag centralizált, decentralizált vagy szétszórt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető”. A kérdést előterjesztő bíróság arra hivatkozik, hogy a személyes adatokról szóló törvény értelmében a kártotéknak vagy jegyzéknek, illetve a keresést szolgáló hasonló rendszernek a hiánya megakadályozza a közösség tagjai által kezelt adatok „nyilvántartó rendszerként” történő minősítését. Ugyanakkor ugyanezen bíróság arról kérdez, hogy erre a minősítésre gyakorol-e hatást az, hogy az adatok a későbbi felhasználás érdekében könnyen és észszerűtlen költségek nélkül előhívhatók, amely utóbbiak a személyes adatokról szóló törvényben foglalt két kritériumot képezik.

54. Az alapeljárás alperese ismét e második kérdés nagymértékben teoretikus jellegére hivatkozik, tekintettel arra, hogy nem bizonyított, hogy a tagjai a házról házra járva végzett hitszónoki tevékenységük során ténylegesen készítenek feljegyzéseket, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásából ez következik. E megismételt kifogással kapcsolatban a jelen indítvány 25. és azt követő pontjaira utalok. A kérdést előterjesztő bíróság elemzésének megfelelően a következőkben tett megállapítások abból az előfeltevésből indulnak ki, hogy a közösség tagjai e tevékenység során feljegyzéseket készíthetnek.

55. A vita középpontját a 95/46 irányelvre és az általa a nyilvántartó rendszer fogalmára adott meghatározásra kell áthelyezni. A 95/46 irányelv 2. cikkének c) pontját, amelynek megfogalmazása inkább rejtélyes,⁵² ugyanezen irányelv (27) preambulumbekkezdésével együtt kell értelmezni, amely kimondja egyfelől, hogy az adatvédelem hatálya nem függhet az alkalmazott módszerektől, ellenkező esetben ez megkerüléshez vezethetne, másfelől manuális adatkezelés tekintetében az irányelv csak azon nyilvántartó rendszerre terjed ki, amelyet az egyénekhez kapcsolódó meghatározott szempontok szerint kell megszervezni úgy, hogy az könnyű hozzáférést tegyen lehetővé a személyes adatokhoz. Egyébként a személyes adatok rendszerezett csoportja összetevőinek meghatározására alkalmazott különböző szempontokat, továbbá az ezekhez való hozzáférésre vonatkozó különböző szempontokat az egyes tagállamok állapíthatják meg.

56. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a 95/46 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése nagyon tágan határozza meg ezen irányelv hatályát.⁵³ E rendelkezés tehát nem értelmezhető úgy, amely veszélyeztetné a 95/46 irányelv által biztosított védelem magas szintjét.

57. Számomra úgy tűnik, hogy egy nyilvánvaló decentralizáció⁵⁴ fennállása mellett a közösség tagjai által adott esetben készített feljegyzések a 95/46 irányelv értelmében vett „nyilvántartó rendszert” képezhetnek. A kritériumok közül a legelső, amely ezt a rendszert struktúrába rendezi, a földrajzi kritérium. Bizonyos mértékben a tag maga válik az adatok összességét struktúrába rendező kritériummá, amennyiben a közösség földrajzilag felosztja a területeket. A közösség tehát tudja, hogy egy adott körzetben lakó valamely személyről melyik tag gyűjthet adatokat. Feltételezve azt, hogy a közösség a tagjai számára nem határozza meg a gyűjtött adatok jellegét, a közösséget *de facto* ösztönzi

⁵² A 2016/679 rendelet semmilyen pontosítást nem ad, hanem átveszi a 95/46 irányelv 2. cikkének c) pontját, valamint 3. cikkének (1) bekezdését (lásd a 2016/679 rendelet 2. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkének 6. pontját).

⁵³ 2003. május 20-i Österreichischer Rundfunk és társai ítélet (C-465/00, C-138/01 és C-139/01, EU:C:2003:294, 43. pont).

⁵⁴ Amely mindenesetre nem zárja ki a 95/46 irányelv értelmében vett nyilvántartó rendszer létezését.

a kitűzött cél, azaz a későbbi látogatások előkészítése. A kérdést előterjesztő bíróság kifejtette a Bíróságnak, hogy a névről, a címről, és a többek között a vallási meggyőződésről és a családi helyzetről szóló beszélgetések tartalmának összefoglalójáról van szó. Egy ilyen struktúra, még ha az nem is különösen kifinomult, a gyűjtött adatokhoz való könnyű hozzáférést tesz lehetővé. A közösség hitszónoki tevékenységét is megőrökíti, és könnyen elképzelhető, hogy valamely tag áthelyezése esetén ez a tag a gyűjtött információkat továbbítja az új tagnak, aki az érintett földrajzi területen a helyébe lép. Az adatokhoz való hozzáférésre vonatkozó kritérium tehát teljesül.⁵⁵

58. Ilyen körülmények között úgy tűnik, hogy a finn jog a 95/46 irányelv által előírt kifinomultsági szintnél magasabbat ír elő azzal, hogy a „nyilvántartó rendszerként” történő minősítést a kartotékra, a jegyzékre, illetve a keresést szolgáló hasonló rendszerező rendszerre korlátozza. Nem zárható ki tehát az, hogy a személyes adatokról szóló törvény kiegészítő korlátozást tartalmaz a 95/46 irányelv által előírtakhoz képest. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság nem tett fel ilyen kérdést a Bíróságnak, és e bíróság feladata – a nemzeti jogára is tekintettel – az összes következtetés levonása a Bíróság által az ezen második kérdésre adott válaszból.

59. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a 95/46 irányelv 2. cikkének c) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a valamely vallási közösség tagjai által az alapügyben szóban forgóhoz hasonló valamely tevékenység keretében, nem automatizált módon, meghatározott földrajzi felosztás szerint, az azon személyeknél történő későbbi látogatások előkészítése érdekében gyűjtött személyes adatok összessége, akikkel vallási témájú beszélgetést folytattak, nyilvántartó rendszernek minősülhet.

3. Az együttesen vizsgált harmadik és negyedik kérdésről

60. A harmadik és a negyedik kérdéssel, amelyeket együttesen kell megvizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében annak meghatározását kéri a Bíróságtól, hogy a 95/46 irányelv 2. cikkének d) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan hitszónoki tevékenységet szervező vallási közösség, amelynek keretében nemcsak a hitszónokok számára hozzáférhető személyes adatokat gyűjtenek, az ezen irányelv értelmében vett „adatkezelőnek” tekinthető-e. Ugyanezen minősítési művelet érdekében a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi továbbá, hogy létezniük kell-e a közösség által elfogadott olyan konkrét aktusoknak, mint a tagjainak címzett írásbeli utasítások, avagy elegendő lehet-e az, hogy ez a közösség ténylegesen irányítja a tagjainak a tevékenységét.

61. Az elemzés megkezdése előtt egy előzetes megjegyzést kívánok tenni. Az alapeljárás alperese az írásbeli észrevételeiben és a Bíróság előtti felszólalásában egyaránt tagadta, hogy a tagjai által gyűjtött adatoknak a 95/46 irányelv értelmében vett „adatkezelője” lenne, és kifejezte, hogy némileg zavarja őt az arra való hivatkozás, hogy a tagjai az utasításai szerint járnak el, nem pedig isteni parancsra. Ugyanakkor megismétlem, hogy a 95/46 irányelv jelen ügyben történő alkalmazhatóságának meghatározását, valamint a közösség ezen irányelv értelmében vett „adatkezelőnek” történő esetleges minősítését nem lehet önmagukon – vagyis a jogi minősítésmű műveleteken – túlmutató terjedelemmel felruházni. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a 95/46 irányelv értelmében vett adatkezelőnek „felelősségi körén, hatáskörén és lehetőségein belül biztosítania kell, hogy [az adatkezelési] tevékenysége megfeleljen a 95/46 irányelvben foglalt követelményeknek, azért hogy az irányelv szerinti garanciák valamennyi joghatásukat kifejthessék, és hogy az érintettek – illetve nevezetesen magánélethez való joguk – hatékony és teljes védelme ténylegesen megvalósulhasson”.⁵⁶ Ennélfogva jogi minősítési műveletről van szó, nem pedig a közösség szerepének vagy a hitszónoki tevékenység eredeti alapjának valamilyen vitatásáról.

62. Ennek pontosítását követően térjünk rá az elemzésre.

⁵⁵ Lásd továbbá az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 6. pontját.

⁵⁶ Lásd: 2014. május 13-i Google Spain és Google ítélet (C-131/12, EU:C:2014:317, 38. pont).

63. A 95/46 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében az adatkezelő „az a természetes vagy jogi személy, hatóság, intézmény vagy bármely más szerv, amely önállóan vagy másokkal együtt meghatározza a személyes adatok kezelésének céljait és módját [...]”. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy ezt a fogalmat tágan kell meghatározni a 95/46 irányelv által követett azon cél elérése érdekében, hogy hatékony és teljes védelmet kell biztosítani,⁵⁷ valamint az adatkezelő által a 95/46 irányelv által létrehozott rendszerben betöltött meghatározó szerepre tekintettel.⁵⁸

64. A 29. cikk szerinti adatvédelmi munkacsoport (a továbbiakban: 29. cikk szerinti munkacsoport)⁵⁹ úgy véli, hogy a 95/46 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében vett adatkezelő meghatározása „inkább ténybeli, mint formális elemzésen alapul”,⁶⁰ és „egyes adatkezelési tevékenységek »miértjének« és »hogyanjának« a meghatározására irányul”.⁶¹

65. Azt kell tehát tisztázni, hogy a közösség meghatározza-e a tagjai által gyűjtött adatok kezelésének céljait és módjait. Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés szövegéből következik, hogy a közösség „szervezi” azt a tevékenységet, amelynek keretében a személyes adatokat annak tagjai gyűjtik, amennyiben a közösség a hitszónokok tevékenységi területét a felosztja, nyilvántartást vezet a hitszónoki tevékenységről,⁶² valamint olyan személyekre vonatkozóan, akik nem szeretnék, hogy felkeressék őket. Ezen elemek mindegyike annak jelét mutatja, hogy a közösség központosítja a hitszónoki tevékenységet. Ilyen körülmények között nehéz továbbra is azt állítani, hogy ez a tevékenység és az azt adott esetben kísérő személyesadat-gyűjtés kizárólag egyéni és a közösségtől teljes mértékben távol álló marad.⁶³

66. Véleményem szerint létezik a valószínűsítő körülményeknek egy olyan csoportja, amely – a 95/46 irányelv szerinti „adatkezelő” fogalma tág értelmezésének szükségességére, valamint a magas szintű védelem további fenntartására tekintettel – elegendő annak megállapításához, hogy a közösség meghatározza a tagok által gyűjtött személyes adatok kezelésének célját, amely a hívők számának a hitszónoki tevékenység nagyobb hatékonyságán keresztül történő növelésére való törekvésben áll, amely tevékenységet a látogatások optimális előkészítésével végzik.

67. Ami a módszereknek a közösség által történő meghatározását illeti, számomra úgy tűnik, hogy az nehezen vitatható azon időszakot illetően, amikor az említett közösség űrlapokat adott a tagjainak és a folyóiratában közzétett cikkek útján nagyon konkrét utasításokat adott a feljegyzéskészítést illetően. Bár úgy tűnik, hogy az űrlapok használatát abbahagyták, rámutatok, hogy a publikációk az interneten továbbra is elérhetőek, valamint hogy még az alapjogvita keretében megtámadott határozatot követően is nyújtottak iránymutatásokat a feljegyzéskészítéssel kapcsolatban.⁶⁴

57 Lásd: 2014. május 13-i Google Spain és Google ítélet (C-131/12, EU:C:2014:317, 34. pont).

58 Lásd: Bot főtanácsnok Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein ügyre vonatkozó indítványa (C-210/16, EU:C:2017:796, 44. pont).

59 Ahogyan azt a neve is mutatja, a személyesadat-kezelés vonatkozásában az egyének védelmével foglalkozó, a 95/46 irányelv 29. cikke alapján létrehozott munkacsoportról van szó, amelynek véleményei pusztán tanácsadó jellegűek (lásd az említett irányelv 29. cikke (1) bekezdésének második albekezdését).

60 A 29. cikk szerinti munkacsoport által 2010. február 16-án elfogadott, az „adatkezelő” és a „feldolgozó” fogalmáról szóló 1/2010. sz. vélemény (00264/10/FR, WP 169, 1. o.).

61 A 29. cikk szerinti munkacsoport által 2010. február 16-án elfogadott, az „adatkezelő” és a „feldolgozó” fogalmáról szóló 1/2010. sz. vélemény (00264/10/FR, WP 169, 14. o.).

62 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből következik, hogy a közösség nyilvántartásokat vezet arról, hogy egy-egy tag a közösség hány kiadványát osztotta szét, valamint hogy mennyi időt fordított a hitszónoki tevékenységre.

63 A Bizottság a Bíróság előtti tárgyaláson az alapeljárás alperesének nem ellentmondva azt állította, hogy a keresztség felvétele megköveteli a hitszónoki tevékenységben való részvételt.

64 Bár a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az ügyben releváns tényekkel kapcsolatban állást foglaljon, a közösség (számos nyelven, köztük finn nyelven elérhető) internetes honlapján és különösen a folyóiratainak archívumában végzett gyors keresés arról tanúskodik, hogy a közösség a hitszónoki tevékenységet tanácsok megfogalmazásával nemcsak szervezi, hanem az ezen tevékenység során történő feljegyzéskészítésre is ösztönöz: lásd például a „Királyság-Szolgáltatunk” folyóirat 2014. januári számának 3. oldalán az „Öntözzük az igazság magvait” című bekezdést („Írjuk fel minden egyes látogatás dátumát, a kiadványokat, amelyeket otthagytunk, valamint azt is, hogy miről volt szó, és milyen bibliaverseket beszélünk meg.”) (francia nyelven elérhető a következő oldalon: <https://www.jw.org/fr/publications/le-ministere-du-royaume/>, finn nyelven pedig a következőn: <https://www.jw.org/fin/julkaisut/valtakunnan-palveluksemme/>).

68. Mindenesetre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés abból indul ki, hogy nincsenek írásbeli utasítások. A 95/46 irányelv értelmében vett „adatkezelő” meghatározása érdekében a finn, a cseh és az olasz kormánnyal együtt hajlok annak megállapítására, hogy a túlzott formalizmus könnyen megkerülhetővé teszi a 95/46 irányelv rendelkezéseit, és következésképpen inkább ténybeli és nem formális elemzésből kell kiindulni annak vizsgálata érdekében, hogy a közösség tényleges szerepet játszik-e az adatkezelés céljainak és módjainak meghatározásában.

69. Ezt az értelmezést megerősíti továbbá a 95/46 irányelv 2. cikke d) pontjának szövege, amely semmilyen kifejezett hivatkozást nem tartalmaz az írásbeli megbízások szükségességére. Úgy tűnik, hogy a 29. cikk szerinti munkacsoport is ilyen jelentést tulajdonított ennek a rendelkezésnek, amely szerint a tényleges befolyás elegendő lehet az adatkezelő meghatározásához.⁶⁵

70. Egyértelmű, hogy a tényleges befolyás fennállásának megállapításában a Bíróság nem vesz részt, és az a kérdést előterjesztő bíróság feladata. Mindenesetre ez utóbbinak célszerű szem előtt tartani, hogy a 95/46 irányelv értelmében vett „adatkezelő” fogalmát tágan kell meghatározni. Míg az imént azt a következtetést vontam le, hogy nem kell előírni az írásbeli megbízások meglétét azért, hogy ezt a fogalmat ne vonjuk túl szigorú formalizmus alá, a tényleges befolyás fennállásának vizsgálatát észszerűen ellenőrizhető szabályok alapján kell végezni. Ebben a tekintetben bevallom, hogy nem meggyőző számomra a Bizottság azon álláspontja, amely szerint a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy a közösség utasítását annak tagjai „erkölcsileg kellően kötelező erejűnek” tekintik-e.

71. Azon kérdést illetően, hogy az adatkezelőnek szükségszerűen hozzá kell-e férnie az említett adatokhoz, ismét rámutatok, hogy egy ilyen előírás nem része a 95/46 irányelv által adott fogalom meghatározásnak. Ez a meggyőződés a 29. cikk szerinti munkacsoportnak is, amely szerint az adatkezelőt terhelő valamennyi kötelezettség – mint például a hozzáférési jog – közvetlen teljesítésének elmulasztása nem zárja ki az adatkezelőként történő minősítés lehetőségét.⁶⁶ A 95/46 irányelv kifejezetten erre az alakzatra írja elő azt, hogy a felelősség együttesen is viselhető.⁶⁷ Ebben a kérdésben tehát teljes mértékben egyetértek Bot főtanácsnok azon álláspontjával, amely szerint „az az értelmezés, amely az adatkezelés valamennyi szempontja feletti teljes ellenőrzés fennállását helyezi előtérbe, súlyos hiányosságokhoz vezethet a személyes adatok védelme területén”.⁶⁸

72. Az elemzést tehát annak pontosításával zárom, hogy az alapjogvita keretében a közösség felelősségének esetleges megállapítása egyáltalán nem zárja ki az e közösség tagjai megosztott felelősségének ezzel egyidejűleg történő megállapítását, mivel „[e]nnek az együttes adatkezelésnek az értékelése az »egyedüli« adatkezelés értékelését kell hogy tükrözze, tartalmi és funkcionális megközelítést alkalmazva, és arra összpontosítva, hogy a célokat és a módok alapvető elemeit egynél több fél határozza-e meg. A feleknek a kezelés céljainak és módjának meghatározásában való részvétele különböző formákat ölthet, és nem szükséges, hogy egyenlő arányban történjen”.⁶⁹ Márpedig számomra úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróságnak bemutatott tényállásból az következik, hogy a közösség tagjainak lehetőségük van konkrétan befolyásolni az adatkezelés módjait (azáltal, hogy célzottan határozzák meg a meglátogatni kívánt személyeket, döntenek a feljegyzéskészítés lehetőségéről, megválasztják ezen feljegyzéskészítés eszközt, meghatározzák a gyűjtött adatok terjedelmét... stb.).

65 A 29. cikk szerinti munkacsoport által 2010. február 16-án elfogadott, az „adatkezelő” és a „feldolgozó” fogalmáról szóló, 1/2010. sz. vélemény (00264/10/FR, WP 169, 9. o.). Lásd ugyanebben az értelemben: Bot főtanácsnok Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein ügyre vonatkozó indítványa (C-210/16, EU:C:2017:796, 46. pont).

66 A 29. cikk szerinti munkacsoport által 2010. február 16-án elfogadott, az „adatkezelő” és a „feldolgozó” fogalmáról szóló 1/2010. sz. vélemény (00264/10/FR, WP 169, 23. o.).

67 Lásd a 29. cikk szerinti munkacsoport által 2010. február 16-án elfogadott, az „adatkezelő” és a „feldolgozó” fogalmáról szóló 1/2010. sz. vélemény (00264/10/FR, WP 169, 23. o.).

68 Bot főtanácsnok Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein ügyre vonatkozó indítványa (C-210/16, EU:C:2017:796, 62. pont).

69 A 29. cikk szerinti munkacsoport által 2010. február 16-án elfogadott, az „adatkezelő” és a „feldolgozó” fogalmáról szóló 1/2010. sz. vélemény (00264/10/FR, WP 169, 35. o.).

73. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy olyan választ adjon, amely szerint a 95/46 irányelv 2. cikkének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy egy vallási közösség, amely olyan hitszónoki tevékenységet szervez, amelynek keretében személyes adatokat gyűjtenek, adatkezelőnek tekinthető annak ellenére, hogy ő maga nem fér hozzá a tagjai által felvett személyes adatokhoz. A 95/46 irányelv értelmében vett „adatkezelő” meghatározása tekintetében nem követelmény az írásbeli megbízások megléte, azonban adott esetben a valószínűsítő körülmények csoportja segítségével meg kell állapítani, hogy az adatkezelő tényleges befolyást gyakorolhat a személyes adatok gyűjtésére és kezelésére irányuló tevékenységre, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

IV. Végkövetkeztetés

74. A fenti megállapításokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

- 1) Az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló, házról házra járva végzett hitszónoki tevékenység nem tartozik a személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első és második francia bekezdésében előírt kizárás hatálya alá.
- 2) A 95/46 irányelv 2. cikkének c) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a valamely vallási közösség tagjai által az alapügyben szóban forgóhoz hasonló valamely tevékenység keretében, nem automatizált módon, meghatározott földrajzi felosztás szerint, az azon személyeknél történő későbbi látogatások előkészítése érdekében gyűjtött személyes adatok összessége, akikkel vallási témájú beszélgetést folytattak, nyilvántartó rendszernek minősülhet.
- 3) A 95/46 irányelv 2. cikkének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy egy vallási közösség, amely olyan hitszónoki tevékenységet szervez, amelynek keretében személyes adatokat gyűjtenek, adatkezelőnek tekinthető annak ellenére, hogy ő maga nem fér hozzá a tagjai által felvett személyes adatokhoz. A 95/46 irányelv értelmében vett „adatkezelő” meghatározása tekintetében nem követelmény az írásbeli megbízások megléte, azonban adott esetben a valószínűsítő körülmények csoportjának segítségével meg kell állapítani, hogy az adatkezelő tényleges befolyást gyakorolhat a személyes adatok gyűjtésére és kezelésére irányuló tevékenységre, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.